

РОЗДІЛ 8. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
ТА ЇХНІ ОСОБЛИВОСТІFINANCIAL-CREDIT SUPPLY OF REPORTS
OF MAIN AGRICULTURAL PROPERTIES AND THEIR FEATURES

УДК 368.029.5

Алескерова Ю.В.

д.е.н., с.н.с., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Вінницький національний аграрний
університет

Тодосійчук В.Л.

к.п.н., доцент кафедри
адміністративного
менеджменту та альтернативних
джерел енергії
Вінницький національний аграрний
університет

Мостовик В.О.

магістр
Вінницький національний аграрний
університет

У статті досліджено сутність фінансово-кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано сутність основних засобів та їх важливість для сільськогосподарського підприємства. Показано різні методи кредитування підприємств. Доведено, що особливості кредитного забезпечення відтворення основних засобів полягають у врахуванні особливостей галузевої специфіки стану й структури основних засобів визначення видів кредиту та сезонності сільського господарства.

Ключові слова: основні засоби, сільськогосподарське підприємство, відтворення, фінансово-кредитне забезпечення, лізинг, банківський кредит, іпотека, інвестування.

В статье исследована сущность финансово-кредитного обеспечения воспроизводства основных средств сельскохозяйственных предприятий. Проанализирована сущность основных средств и их важность для сельскохозяйственного предприятия. Показаны различные методы кредитования предприятий. Доказано, что особенности

кредитного обеспечения воспроизводства основных средств заключаются в учете особенностей отраслевой специфики состояния и структуры основных средств, определения видов кредита и сезонности сельского хозяйства.

Ключевые слова: основные средства, сельскохозяйственное предприятие, воспроизведение, финансово-кредитное обеспечение, лизинг, банковский кредит, ипотека, инвестиции.

The essence of financial and credit support of reproduction of fixed assets of agricultural enterprises is investigated. The essence of fixed assets are taken into account the features of the sector specificity of the state and structure of fixed assets and the definition of types of credit, and seasonality of agriculture.

Key words: fixed assets, agricultural enterprise, reproduction, financial and credit provision, leasing, bank credit, mortgage, investment.

Постановка проблеми. На цьому етапі фінансових відносин сільськогосподарські підприємства зіткнулися зі складнощами у відтворенні виробничого потенціалу. Вони змушені скорочувати виробництво, що відобразилось на рівні одержуваного прибутку і зумовило закріплення в суспільстві уявлення про безперспективність інвестування засобів у цю сферу економіки.

Для подолання таких негативних тенденцій (як одного з основних напрямів) необхідно відновити матеріально-технічну базу сільського господарства. Однією з найхарактерніших ознак, що виокремлює сільське господарство із системи народного, є формування основ фінансового забезпечення, які сприяють одержанню позитивних, результативних показників діяльності сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі знайшли відображення дослідження сутності, економічних форм, особливостей відтворення засобів виробництва у роботах Д. Богині, С. Дорогунцова, М. Іванова, В. Ланового, І. Лукінова, П. Орлова, А. Покритана, Ю. Тодосійчук, В. Шибанін та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однією з найхарактерніших

ознак, що виокремлює сільське господарство із системи народного, є формування основ фінансового забезпечення, які сприяють одержанню позитивних і результативних показників діяльності сільськогосподарських підприємств. Отже, фінансово-кредитне забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств наразі є дуже актуальним, зокрема розгляд особливостей.

Постановка завдання. Мета дослідження – виокремити особливості фінансово-кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вартість основних засобів однієї з провідних галузей народногосподарського комплексу України – сільського господарства – на початок 2006 р. становила 47,13 млрд. грн., тоді як у 2000 р. – 88,76 млрд. грн., а в 1996 р. – 121,33 млрд. грн. Тобто вартість основних засобів сільськогосподарського призначення щорічно зменшується. Основна причина цього – незначні обсяги оновлення. Зношеність основних засобів більше ніж у 10 разів перевищує їхнє оновлення.

Водночас відтворення сільськогосподарського виробництва значною мірою зумовлюється забез-

печенням ефективного використання та оновленням виробничого потенціалу. Необхідність виявлення тенденцій, проблем, особливостей відтворення основних засобів, їх інвестування, а також розроблення рекомендацій щодо поліпшення інвестиційної забезпеченості відтворювального процесу в сільському господарстві визначає актуальність досліджень із кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарського призначення.

Такі дослідження дадуть можливість чітко визначити структуру економічних відносин, що складаються в процесі кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств: повніше розкрити специфіку взаємозв'язку елементів і форм кредитного забезпечення; виявити їхні принципові особливості як джерел інноваційної активності, що впливають на стан галузі сільського господарства.

Усе це ще раз підтверджує необхідність дослідження-кредитного забезпечення відтворювального процесу в сільському господарстві й обґрунтування нових підходів до їх рішення, зокрема для розроблення ефективного і дієвого механізму кредитного забезпечення.

Склад основних засобів сільськогосподарських підприємств досить різноманітний та може бути класифікованим за різними ознаками. Засоби і предмети праці в товарному виробництві набувають вартості через ринок. Вони переносять її в процесі виробництва на вироблений продукт. За способом участі у виробництві та перенесенні своєї вартості на новостворений продукт засоби праці поділяються на основні та обігові. Перші переносять свою вартість на новостворений продукт час-

тинами (залежно від кількості виробничих циклів, у яких вони беруть участь, не змінюючи при цьому своєї початкової натуральної форми і фізичних якостей). Другі змінюють свою натуральну форму і переносять свою вартість на новостворений продукт за один виробничий цикл.

Основні засоби (як активи) розглядаються діючими. Проте не всі наявні активи є такими. Частина з них знаходиться у запасах, які можуть бути використані в процесі виробництва. Крім того, баланс відображає не дію, а наявність засобів на певну дату. А це можна розглядати знаходженням основних засобів у потенційному стані, що більш повно відображається поняттям «основні фонди», або «запаси, призначені для використання в майбутньому». Сутність категорії «основні засоби» досить неоднозначна. Не заглиблюючись у дискусію, зазначимо, що категорії «основні фонди», «основні засоби» й «основний капітал» забезпечують сільськогосподарські підприємства у засобах та предметах праці, до того ж саме їхня структура та пропорції дають можливість удосконалити механізм відтворення основних засобів.

Підприємство зацікавлене в підвищенні питомої ваги активної частини основних засобів, які безпосередньо обслуговують процес виробництва і характеризують виробничі можливості підприємства.

Для забезпечення нормального функціонування активних елементів основних виробничих засобів необхідні будівлі, споруди, інвентар, тобто пасивна частина основних засобів. Отже, пасивна частина основних засобів опосередковано обслуговує виробничий процес. Склад активної та пасивної частин основних засобів наведено на рис. 1.

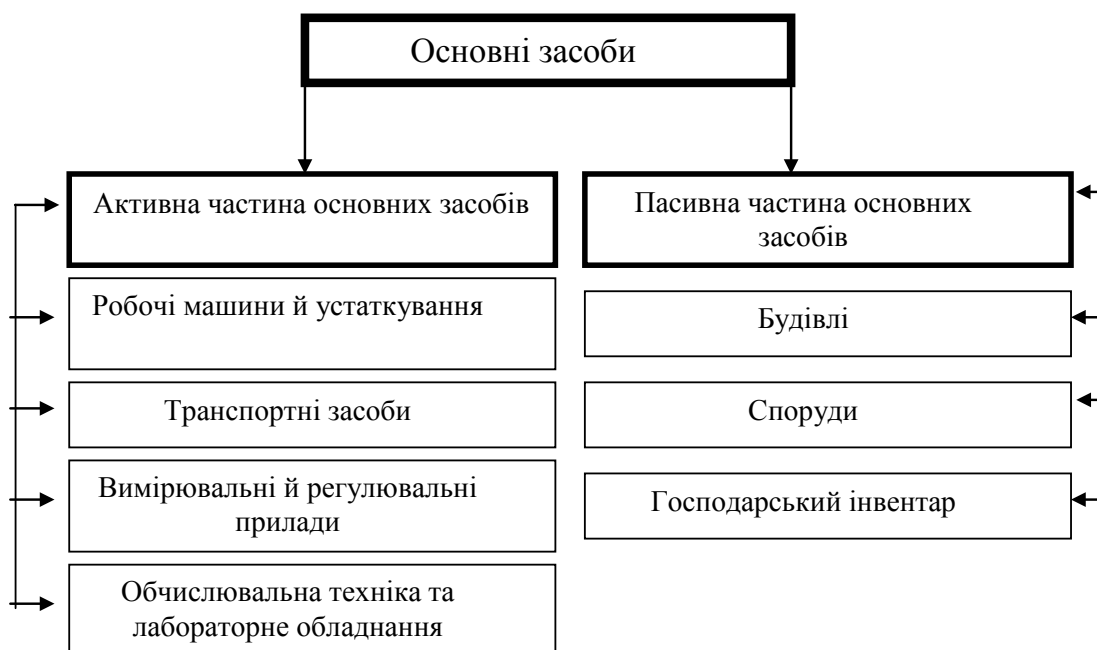

Рис. 1. Склад активної та пасивної частин основних засобів

Особливістю основних засобів сільськогосподарських підприємств є органічний склад, видові ознаки, функціональне призначення. Важливою є участь у технологічних процесах та збереження у складі певної пропорційності. Така пропорційність стосується співвідношення між силовими машинами (тракторами, комбайнами, автомобілями) та кількістю землі в обробленні, тракторами і сільськогосподарськими машинами, площею виробничих приміщень і поголів'ям худоби чи розміщеними потужностями тощо.

У господарствах із високою питомою вагою продукції тваринництва в структурі товарної продукції великі витрати капітальних укладень припадають на тваринницькі споруди, продуктивну худобу, засоби для зберігання і приготування кормів.

Крім того, окремі категорії основних засобів у сільському господарстві характеризуються як біологічні активи. Біологічні активи [2], що є складником основних засобів, є багаторічними насадженнями, худобою тощо.

Під час аналізу цієї проблеми слід спиратись на те, що процес кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільського господарства має певні особливості, зокрема специфіку галузі. Основні засоби такої важливої галузі, як сільське господарство, поділяються (залежно від функцій у процесі виробництва) на предмети і засоби праці. За допомогою предметів праці людина створює предмети споживання, а за допомогою засобів – діє на предмети праці.

Відтворюються основні виробничі засоби через капітальні інвестиції, джерелами формування яких є власні кошти (відрахування від прибутку та амортизаційні відрахування) та залучені. Оновлення проходить через систему відтворення (рис. 2).

Особливості відтворення різних частин засобів виробництва визначають різницю в кредитному забезпеченні. Зокрема обігові засоби мають відтворюватися за один виробничий цикл, а основні – за період повного зносу. При цьому період зносу

залежить від складу засобів виробництва та прийнятої форми обліку.

Відтворення основних виробничих засобів – це процес їх безперервного поновлення. За обсягом розрізняють такі форми відтворення: просту, розширену та звужену. Просте відтворення основних засобів здійснюється в такому ж обсязі: коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне (тобто тоді, коли постійно відновлюється попередня виробнича потужність). Процес відтворення основних засобів має низку характерних ознак, а саме:

1) вони поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;

2) у процесі відтворення одночасно відбувається рух їхньої споживної вартості та вартості;

3) нарахування амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадженням у грошовій формі перенесеної вартості основних виробничих засобів на готову продукцію;

4) основні засоби поновлюються в натуральній формі протягом тривалого часу, що створює можливість маневрувати коштами амортизаційного фонду.

У процесі господарської діяльності кругообіг основних засобів проходить три стадії. На першій відбувається продуктивне використання основних засобів. На цій стадії вони зношуються і тому нараховується сума зносу. Вона є підставою для списання суми амортизаційних відрахувань на витрати після завершення процесу виробництва. На першій стадії кругообігу основних засобів втрачається мінова вартість засобів праці. Вона переноситься на вартість готової продукції.

На другій стадії відбувається перетворення зношеної частини основних засобів, які перебували в продуктивній формі, на грошові кошти.

На третій стадії в процесі виробництва відбувається оновлення споживної вартості частини основних засобів. Це оновлення здійснюється заміною зношених основних виробничих засобів на нові (за рахунок нарахованого зносу основних засобів).

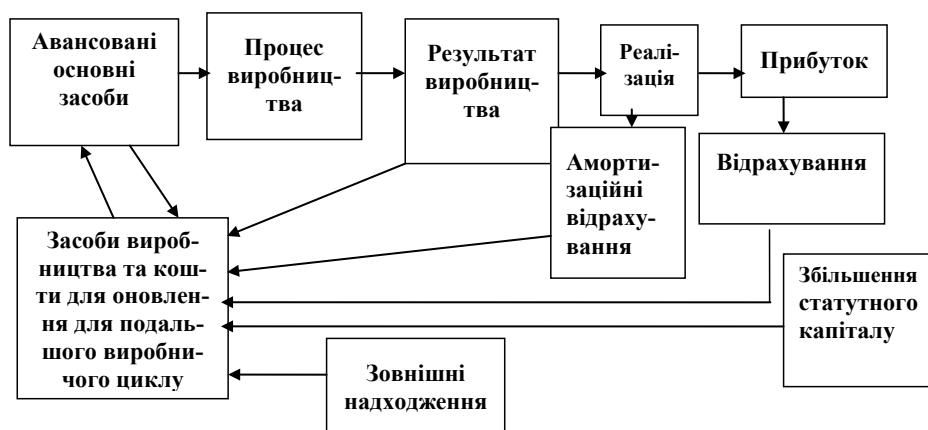

Рис. 2. Загальна схема відтворення основних засобів

Особливості відтворення основних засобів у досліджуваній нами галузі полягають у тому, що сільське господарство пов'язане з багатьма іншими галузями, утворюючи агропромисловий комплекс, основним завданням якого є надійне забезпечення країни продовольством і сільськогосподарською сировиною.

У нинішніх умовах розвитку деструктивних процесів, що призвели до руйнування матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва, різкого спаду інвестиційної діяльності та посилення обмежень щодо можливості нарощування капітальних вкладень, особливого значення набуває правильний вибір можливостей забезпечення інвестиційними коштами, джерелами яких є власні кошти підприємств, банківські кредити, бюджетні надходження тощо [17, с. 24–25].

В. Шибанін зазначає, що з 1990 по 2000 рр. інвестиції в сільське господарство скоротились в 24 рази, тоді як у промисловості – у 3,4 рази. Рівень інвестування у 2006 р. становив тільки 60% рівня 1990 р. Отже, «навіть за рахунок усіх джерел фінансування інвестиційний процес нині не забезпечує не тільки розширеного, а навіть простого відтворення спожитих у процесі виробничої діяльності основних засобів» [17, с. 37].

Забезпеченість виробництва сільськогосподарської продукції основними засобами лише на 60% призвело до грубих порушень та невчасного виконання окремих технологічних операцій. Втрати сільського, господарства, пов'язані з нестачею та низьким технічним станом машин, становлять за недобором урожаю понад 30%, за перевитратами палива –15%. Питома вага збиткових господарств аграрного сектора досягла 85% від загальної кількості, а загальний борг сільськогосподарських підприємств наблизився до 15,2 млрд. грн. [4].

Збиткові підприємства під час реалізації виробленої продукції не мають можливості відшкодувати свої витрати на зношеність основних засобів або амортизаційні відрахування та зробити відрахування. Тому через відсутність у достатніх обсягах власних коштів у відтворенні основних виробничих засобів кредити стають основним джерелом фінансування цього процесу.

Банки видають кредити на капітальні вкладення, якщо розрахунки економічної ефективності свідчать, що за той чи інший термін після введення в дію об'єкта підприємство матиме додаткові фінансові джерела у вигляді прибутку, який може бути спрямованим на погашення кредиту і відсотків за користування ним.

На жаль, темпи інфляції, що склалися в Україні останніми роками, та практика формування вартості кредитів кредиторами практично звели нанівець видання довгострокових кредитів підприємствам на відтворення основних засобів. За тим рівнем банківського відсотка, який вимага-

ють банки, окупність витрат на капіталовкладення досягти найчастіше неможливо.

Приміром, за період 1970–1990 рр. у загальному обсязі кредитування на придбання техніки виділялось від 17% до 40% кредитних ресурсів, спрямованих у галузь. При цьому «структура довгострокових кредитів у загальному обсязі виробництва сільськогосподарської продукції становила 70–73%» [17, с.89]. Характерним було поступове зниження частки капітальних вкладень на будівництво (з 26% у 1976–1980 рр. до 7% у 1986–1990 рр.) і зростання її на придбання тракторів, транспортних засобів, сільськогосподарських машин, знарядь і устаткування, рівень яких за 1986–1990 рр. зріс на 46%, за 1981–1985 рр. – на 76–80% [17, с. 91].

На сучасному етапі взаємовідносин у механізмі кредитного забезпечення йдеться про встановлення на довгострокові кредити низьких процентних ставок (не вище 10%). Початок погашення таких кредитів доцільно встановити на третій або четвертий рік користування ними [17, с. 119].

Агропромислові підприємства в Україні мають право одержувати кредити в іноземних банках (в іноземній валюті). Таке право підприємства отримують шляхом одержання від Національного банку України спеціальних реєстраційних свідоцтв на одержання кредиту від іноземного банку. Українське підприємство-позичальник має одержати таке реєстраційне свідоцтво після підписання кредитного договору з іноземним банком, але до фактичного одержання кредитних коштів.

Що стосується розмежування комерційного та некомерційного кредитного забезпечення, то нормативно-правові питання регулювання їхньої діяльності ще не оформлені певним чином. Йдеться про такі установи, як кооперативні та іпотечні банки, кредитні спілки та їх об'єднання, товариства спільного інвестування, кредитно-гарантійні установи, регіональні та місцеві фонди підтримки підприємництва.

Крім банківських кредитів та бюджетного фінансування на відтворення основних виробничих засобів, сільськогосподарські підприємства одержують і лізингові кредити. Лізингова операція тільки у фінансовому лізингу носить кредитний характер. Власник майна (лізингодавець) надає користувачеві (лізингоодержувачеві) фінансову послугу: він купує майно у власність і за рахунок періодичних внесків лізингоодержувача покриває його повну вартість та отримує певний прибуток у вигляді лізингової маржі.

Цей вид кредиту може носити як банківський, так і небанківський характер. Для цієї мети у світі та Україні існують спеціалізовані лізингові компанії.

Фінансовий лізинг є комплексом відносин, що забезпечують технічне переоснащення підприємств та прискорення науково-технічного прогресу

за допомогою продажу засобів виробництва з відстрочкою платежу. На відміну від комерційного кредиту, операція фінансового лізингу включає й надання інших послуг позичальнику (технічне обслуговування тощо). Суб'єктами кредитних відносин тут виступають лізингодавець (кредитор) та лізингоодержувач (позичальник) [16].

Об'єктом лізингу може бути будь-яке нерухоме майно, яке належить до основних фондів, яке не заборонене до вільного обігу на ринку і щодо якого немає обмежень на передання в лізинг. До об'єктів лізингу належать такі: машини та обладнання; засоби обчислювальної техніки; транспортні засоби; виробничі будівлі та споруди; інші основні фонди.

Не можуть бути об'єктами лізингу об'єкти оренди державного майна, крім індивідуально визначеного майна державних підприємств; земельні ділянки та інші природні об'єкти.

Лізинг можна розглядати особливою формою кредиту, який надається у натуральній формі. Однак у дечому такі механізми банківського кредитування і лізингу вже істотно відрізняються. Лізингова угода гнучкіша за кредитну. Кредит завжди передбачає визначенні строки і розміри виплат. Щодо лізингових платежів, то тут застосовуються різні методи нарахування, способи і форми виплат. Так, лізинговою угодою може передбачатися варіант виплати платежів залежно від надходження прибутку, причому величина залежить від обсягу реалізації продукції, виробленої з використанням лізингового майна, суми отриманого прибутку тощо.

Фінансове забезпечення лізингових операцій є надійнішим за звичайне кредитування, оскільки виділені кошти використовуються для придбання певного майна, яке гарантує відшкодування боргу. Однак у цій ситуації виникає ризик, пов'язаний із правом власності, тому деякі лізингові компанії вимагають застави

Банки здебільшого надають перевагу опосередкованій участі у лізингу. Вони створюють власні дочірні лізингові компанії, спільні лізингові компанії з іншими банками, кредитними установами тощо, здійснюють кредитне обслуговування лізингових компаній. 75–80% від загальної кількості компаній у світі створені банками або контролюються ними.

Перевага лізингу у сфері АПК полягає ще й у тому, що він виключає інші форми державного регулювання, наприклад, податкові та кредитні пільги, та розширює доступ до дорогих машин, надає послуги щодо утримання власного парку машин, особливо сезонного використання, і супроводу фірмовим сервісом.

Негативною стороною лізингу є те, що багато техніки, отриманої за лізинговими угодами, є неякісною, а її технічний стан не відповідає потребам. Також недоліком є висока вартість лізингових операцій [4]. Але ці недоліки ліквідуються можливостями залучати додаткові фінансові

ресурси для відтворення основних засобів, коли банківські кредити недоступні. Важливу роль у відтворенні засобів виробництва грає іпотечний кредит. Надання кредиту під нерухомість завжди було однією з головних банківських операцій. Кредитна діяльність, пов'язана з іпотечною, здійснюється, як правило, спеціалізованими іпотечними банками. У розвинутих країнах світу сформовано цілі системи іпотечного кредитування, які відпрацьовувалися протягом багатьох десятиліть або й століть.

Іпотечний кредит – це особлива форма кредиту, пов'язана з наданням позик під заставу нерухомого майна (землі, виробничих приміщень, будівель тощо). Він надається на довгостроковій основі за умови наявності власності на землю та нерухомість.

Умови, за яких іпотечний банк може надати кредитне забезпечення, залежать від стану того сегмента ринку цінних паперів, на якому здійснюється обіг закладних листів та іпотечних облигацій. У разі зниження відсотка за цими цінними паперами, як правило, зменшується відсоток за іпотечним кредитом.

За закладними листами банк сплачує відсоток їх тримачам. При цьому перед банком виникає проблема розриву в часі між виплатою відсотків за закладними та надходженням відсотків за іпотечний кредит. Іпотечний банк не може ставити себе в заздалегідь не вигідне фінансове становище, сплачуючи відсоток за закладними листами ще до того, як почнуть надходити платежі за кредитом.

Відомо, що до 20-х рр. іпотечні банки надавали кредитне забезпечення й у формі закладних, які реалізовував сам позичальник. Повернення кредиту теж здійснювалося закладними листами. У разі неповернення позики власником заставленого майна ставав позикодавець – іпотечний банк [4].

Крім розглянутих нами особливостей відтворення основних засобів за рахунок різних видів кредитного забезпечення, важливими є терміни, на які видається кредитне забезпечення. Більшість дослідників класифікація кредитного забезпечення відтворення основних засобів проводиться залежно від терміна:

- 1) короткострокові кредити до 1 року;
- 2) пролонговані короткострокові кредити;
- 3) довгострокові кредити більше 12 місяців;
- 4) довгострокові кредити до 36 місяців;
- 5) довгострокові кредити більше 36 місяців.

Таким чином, особливостями кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств є:

1) об'єктивна необхідність його реалізації у зв'язку зі збитковістю галузі й неможливістю для більшої частини сільськогосподарських підприємств за рахунок власних джерел забезпечити просте і розширене відтворення основних засобів;

2) сезонність виробництва сільськогосподарських підприємств та різні форс-мажорні обставини вимагають значного відвернення обігових коштів, що не сприяє акумуляції коштів навіть на рівні амортизаційних відрахувань для відтворювального процесу;

3) необхідність державної підтримки процесу кредитного забезпечення відтворення основних засобів, оскільки натепер у господарств відсутнє реальне джерело застави за комерційні кредити (земля сільськогосподарського призначення не є товаром, тому не може бути заставою під час надання кредиту сільськогосподарському підприємству на відтворення основних засобів). Крім того, швидкі темпи інфляції не дають змогу вчасно розрахуватися за надане кредитне забезпечення;

4) труднощі в отриманні лізингового кредиту, оскільки банки здебільшого працюють опосередковано по лізингу для сільськогосподарських підприємств;

Виходячи з особливостей відтворення основних засобів виробництва та розглянутої вище схеми класифікації кредитного забезпечення за учасниками кредитного процесу, можна зробити висновок, що для відтворення основних засобів виробництва можна використовувати всі форми, види та різновиди кредитів. При цьому (залежно від мети) можуть використовуватися не тільки середньо- та довгострокові кредити, що визначено терміном використання основних засобів, але й короткострокові, якщо це пов'язано з упровадженням нової технології на базі нової техніки.

Ефективне використання нової техніки потребує певних поточних витрат як під час формування нового виробництва, так і під час оновлення та реконструкції діючого виробництва. Такі кредити необхідні для того, щоб своєчасно і в повному обсязі повернути довго- та середньострокові кредити.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження дає змогу сформулювати таке визначення: кредитне забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств – це зобов'язання аграрного підприємства перед кредитною установою, яке має погашатися протягом терміна, що перевищує один рік із дати складання балансу, а також пролонгація короткострокових позичок використаних підприємством тільки з метою відтворення основних засобів.

Таким чином, розглянуті нами особливості кредитного забезпечення відтворення основних засобів полягають у врахуванні особливостей галузевої специфіки стану і структури основних засобів і визначення видів кредиту, що може бути залучений сільськогосподарськими підприємствами для формування ресурсів.

Під час ухвалення підприємствами рішень щодо відтворення основних засобів важливим є фактор фінансово-кредитного забезпечення.

У сучасних економічних умовах проблема формування фінансово-кредитного забезпечення вимагає певної програми дій не тільки від держави, а й від банківської системи та інших фінансових установ, має вагоме значення як для розвитку інноваційної діяльності малих підприємств, так і для формування інноваційної моделі перебудови вітчизняної економіки загалом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алескерова Ю. Аналіз стану та ефективності кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси АПК. 2008. № 2.
2. Алескерова Ю. Визначення кредитного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Дніпропетровськ: Аграрна наука і освіта. 2008.
3. Алескерова Ю. Зростання ролі кредитного забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств. Вісник Сумського Державного аграрного університету. Суми. 2008. Вип. № 2. С. 57–60.
4. Забезпечення умов розвитку банківського кредитування агропромислового виробництва / Формування ринкового механізму в аграрному секторі АПК / за ред. В. Терещенка. Київ: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2004. 384 с.
5. Тодосійчук Ю. Види та форми кредитів у забезпеченні основних засобів. Економіка АПК. 2007. № 4. С. 98–101.
6. Тодосійчук Ю. Відтворення основних засобів банківським кредитом та фінансовим лізингом. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Сучасні проблеми економічного розвитку України. Том 7. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. 128 с.
7. Тодосійчук Ю. Відтворення основних засобів банківським кредитом / Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету. Том 29. 2006.
8. Тодосійчук Ю. Застава як головна умова отримання кредиту. Сучасна аграрна наука, напрями дослідження. Стан і перспективи. Збірн. матер четвертої міжвузівської науково-практичної конференції аспірантів 5–7 квітня 2004 р. Вінниця, 2004. 260 с.
9. Тодосійчук Ю. Кредитне забезпечення відтворення основних засобів. Агро інком. 2006. № 9–10. С. 98–99.
10. Тодосійчук Ю. Кредитні відносини сільськогосподарських підприємств з діючими банками. Вісник ХНАУ, серія «Економіка АПК і природокористування». ХНАУ, 2004.
11. Тодосійчук Ю. Лізинг як особлива форма кредиту. Зб. праць Малий і середній бізнес в Україні і на Вінниччині: менеджмент, організація, планування, фінанси та облік: Матеріали III міжвузівської конференції студентів, магістрів та аспірантів. Вінниця, Вінницький інститут економіки ТАНГ, ТОВ «ІТІ», 2003. 300 с.
12. Тодосійчук Ю. Лізинговий кредит. Збірник наукових праць ЛАНУ. Серія «Економічні науки». Луганськ: видавництво ЛАНУ. 2004. № 37(49). 418 с.

13. Тодосійчук Ю. Поняття застави при кредитуванні / Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Динаміка наукових досліджень-2004». Том 35. Банки і банківська система. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. 56 с.

14. Тодосійчук Ю. Принцип забезпечення кредитування як одна з основ кредитного процесу. Матеріали науково-практичної конференції «Наука і освіта 2004». Том 7. Банківська система України. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. 82 с.

15. Тодосійчук Ю. Проблеми становлення і розвитку ринку землі в Україні та шляхи їх вирішення. Доповіді учасників Зльоту іменних стипендіатів та відмінників навчання, 23–26 травня, 2007 р., м. Вінниця. Вінниця, 2007. С. 178–185.

16. Тодосійчук Ю. Фінансовий лізинг – один із способів відтворення основних засобів. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Дні науки – 2006». Том 4. Економічні науки. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. 83 с.

17. Шебанін В. Системне оновлення і розвиток матеріально-ресурсного потенціалу сільського господарства. Київ: ННЦ ІАЕ, 2005. 276 с.

REFERENCES:

1. Aleskerova Yu.V. Analiz stanu ta efekтивности kreditnogo zabezpechennya vidtvorennya osnovnikh zasobiv sil'skogospodars'kikh pidpriemstv // Oblik i finansi APK. – 2008. – № 2.

2. Aleskerova Yu.V. Vznachennya kreditnogo potentsialu sil'skogospodars'kikh pidpriemstv. – Dnipropetrovs'k: Agrarna nauka i osvita. – 2008.

3. Aleskerova Yu.V. Zrostannya roli kreditnogo zabezpechennya vidtvorennya osnovnikh zasobiv sil'skogospodars'kikh pidpriemstv // Visnik Sums'kogo Derzhavnogo agrarnogo universitetu. – Sumi. – 2008. – Vipusk № 2. – s. 57-60.

4. Zabezpechennya umov rozvitku bankivs'kogo kredituvannya agropromislovogo virobnitstva // Formuvannya rinkovogo mekhanizmu v agrarnomu sektori APK / za red. V. K. Tereshchenka. – K.: ZAT "NICH LAVA", 2004. – 384 s.

5. Todosiychuk Yu.V. Vidi ta formi kreditiv u zabezpechenni osnovnikh zasobiv // Ekonomika APK. – 2007. № 4. – S. 98-101.

6. Todosiychuk Yu.V. Vidtvorennya osnovnikh zasobiv bankivs'kim kreditom ta finansovim lizingom. Materiali IV Vseukraïns'koi naukovopraktichnoi konferentsii molodikh vchenikh «Suchasni problemi ekonomichnogo

rozvitku Ukraïni. – Tom 7. – Dnipropetrovs'k: Nauka i osvita 2006, – 128 s.

7. Todosiychuk Yu.V. Vidtvorennya osnovnikh zasobiv bankivs'kim kreditom // Zbirnik naukovikh prats' Vinnits'kogo derzhavnogo agrarnogo universitetu. Tom 29. 2006.

8. Todosiychuk Yu.V. Zastava yak golovna umova otrimannya kreditu // Suchasna agrarna nauka, napryami doslidzhennya. Stan i perspektivi. Zbirn. mater chetvertoi mizhvuzivs'koi naukovopraktichnoi konferentsii aspirantiv 5-7 kvitnya 2004 r. – Vinnitsya, 2004. – 260 s.

9. Todosiychuk Yu.V. Kreditne zabezpechennya vidtvorennya osnovnikh zasobiv // Agro inkom. – 2006. – № 9-10. – S. 98-99.

10. Todosiychuk Yu.V. Kreditni vidnosini sil'skogospodars'kikh pidpriemstv z diyuchimi bankami // Visnik KhNAU, seriya «Ekonomika APK i prirodozoristuvannya». – KhNAU, 2004.

11. Todosiychuk Yu.V. Lizing yak osobлива форма kreditu // Zb. prats' Maliy i seredniy biznes v Ukraïni i na Vinnichchini: menedzhment, organizatsiya, planuvannya, finansi ta oblik: Materiali III mizhvuzivs'koi konferentsii studentiv, magistriv ta aspirantiv. – Vinnitsya, Vinnits'kiy institut ekonomiki TANG, TOV «ITL», 2003. – 300 s.

12. Todosiychuk Yu.V. Lizingoviy kredit // Zbirnik naukovikh prats' LANU (seriya: ekonomichni nauki). – Lugans'k: vidavnistvo LANU. – 2004. – № 37(49). – 418 s.

13. Todosiychuk Yu.V. Ponyattya zastavi pri kredituvanni // Materiali III mizhnarodnoi naukovopraktichnoi konferentsii «Dinamika naukovikh doslidzhen'-2004». Tom 35. Banki i bankivs'ka sistema. – Dnipropetrovs'k: Nauka i osvita, 2004. – 56 s.

14. Todosiychuk Yu.V. Printsip zabezpechennya kredituvannya yak odna z osnov kreditnogo protsesu // Materiali naukovopraktichnoi konferentsii «Nauka i osvita 2004». Tom 7. Bankivs'ka sistema Ukraini. – Dnipropetrovs'k: Nauka i osvita, 2004. – 82 s.

15. Todosiychuk Yu.V. Problemi stanovlennya i rozvitku rinku zemli v Ukraïni ta shlyakhi ikh virishennya // Dopovidi uchasnikiv Zl'otu imennikh stipendiativ ta vidminnikiv navchannya, 23-26 travnya, 2007 r., m. Vinnitsya, S. 178-185.

16. Todosiychuk Yu.V. Finansoviy lizing – odiniz sposobiv vidtvorennya osnovnikh zasobiv // Materiali II Mizhnarodnoi naukovopraktichnoi konferentsii «Dni nauki – 2006». Tom 4. Ekonomichni nauki. – Dnipropetrovs'k: Nauka i osvita, 2006. – 83 s.

17. Shebanin V.S. Sistemne onovlennya i rozvitok material'no-resursnogo potentsialu sil'skogo gospodarstva. – K.: NNTs IAE, 2005. – 276 s.

Aleskerova Yu.V.

Doctor of Sciences, Senior Researcher,
Associate Professor, Department of Finance, Banking and Insurance
Vinnytsia National Agrarian University

Todosichuk V.L.

Ph.D., Associate Professor of the Department
of Administrative Management and alternative energy sources
Vinnytsia National Agrarian University

Mostovik V.O.

Master's degree
Vinnytsia National Agrarian University

FINANCIAL-CREDIT SUPPLY OF REPORTS OF MAIN AGRICULTURAL PROPERTIES AND THEIR FEATURES

At this stage of financial relations, agricultural enterprises are faced with the difficulty of reproduction of productive capacity. They are forced to reduce production, which reflected on the level of profit and consolidation in society of the idea of the hopelessness of investing funds in this area of the economy.

In order to overcome such negative trends as one of the main directions, it is necessary to restore the material and technical base of agriculture. One of the most characteristic features that distinguishes agriculture from the system of the national economy is the formation of the fundamentals of financial support, which contribute to the achievement of positive, effective performance indicators of agricultural enterprises.

One of the most characteristic features that distinguishes agriculture from the system of the national economy is the formation of the fundamentals of financial support, which contribute to the achievement of positive, effective performance indicators of agricultural enterprises. Therefore, financial and credit support for the reproduction of fixed assets of agricultural enterprises is still very relevant, including its features.

The aim is to highlight the features of financial and credit support for the reproduction of fixed assets of agricultural enterprises.

The cost of fixed assets of one of the leading sectors of the national economic complex of Ukraine – agriculture – at the beginning of 2006 amounted to 47.13 billion UAH, while in 2000 – 88.76 billion UAH, and in 1996 – 121 UAH 33 billion. That is, the cost of fixed assets of agricultural purposes annually decreases. The main reason for this is the insignificant volumes of their upgrade. Depreciation of fixed assets more than 10 times exceeds their renewal.

At the same time, the reproduction of agricultural production is largely due to ensuring the effective use and updating of production potential. The need to identify trends, problems and features of reproduction of fixed assets and their investment, as well as the development of recommendations for improving the investment security of the reproduction process in agriculture determines the relevance of research on the provision of credit support for the reproduction of basic agricultural products.

Such research will make it possible to clearly define the structure of economic relations, which are formed in the course of credit support for the reproduction of fixed assets of agricultural enterprises: to more fully reveal the specifics of the relationship of elements and forms of credit provision; to identify their fundamental features as sources of innovation activity, affecting the state of the field of agriculture.

All this once again confirms the need to study the financial and credit provision of the reproduction process in agriculture and to substantiate the new approaches to their solution, in particular, to develop an effective and effective mechanism of credit provision.

The development of agriculture is constrained by a number of reasons. The main of them is the lack of resources to finance development. An increase in the size of production assets is possible only at the expense of additional investment of financial and material resources, aimed at supporting and expanding the agricultural production potential. Since the possibilities of reproduction of fixed assets at the expense of profits and depreciation fund are rather limited, agricultural enterprises require the attraction of credit resources.

It is known that in the process of production of agricultural products there is a gradual depreciation and disposals of fixed assets. Hence the need for their simple or expanded reproduction (in case of an increase in production), which is usually carried out at agricultural enterprises, follows from: direct investments, transfer of fixed assets to the founders at the expense of contributions to the authorized capital, free transfer to legal entities and individuals. But direct investments (or capital investments) are the prevailing method of expanded reproduction of fixed assets. The conducted study allows to formulate the following definition that credit support for reproduction of fixed assets of agricultural enterprises is a commitment of an agrarian enterprise to a credit institution, which must be repaid within a period exceeding one year from the date of drawing up the balance

sheet, as well as the extension of short-term loans used by the enterprise exclusively for the purpose of reproduction of fixed assets.

Thus, the features of credit support for reproduction of fixed assets considered by us are to take into account the specifics of the sector specificity of the state and the structure of fixed assets and the identification of types of credit that may be involved by agricultural enterprises for the formation of resources.

When making decisions on the reproduction of fixed assets by enterprises, the factor of financial and credit provision is important. In today's economic conditions, the problem of financial and credit provision requires a certain program of action not only from the state, but also from the banking system and other financial institutions, which is strategically important both for the development of innovation activity of small enterprises and for the formation of an innovative model of restructuring of the domestic economy in general.